

Δικαιούχοι από ασφάλιση και δικαιούχοι ασφαλίسمatos

Δύο ονομασίες με ταυτόσημη έννοια

The ambiguous notion of insurance money under Greek Law

Ήδη από το 2001 το ενωσιακό δίκαιο (Οδηγία 2001/17 για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που σήμερα ενσωματώθηκε στην Οδηγία 2009/138) έδωσε τον ορισμό της έννοιας «δικαιούχοι από ασφάλιση» για να περιλάβουν οι εθνικές νομοθεσίες στους προνομιούχους πιστωτές μιας ασφαλιστικής επιχείρησης όσους αντλούν δικαιώματα από ασφαλιστική σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων των τρίτων ζημιωθέντων που έχουν ευθεία αγωγή κατά του ασφαλιστή αστικής ευθύνης του ασφαλισμένου οδηγού, με αίτημα την αποζημίωσή τους. Πλην όμως, επειδή η αποζημίωση των τρίτων ζημιωθέντων δεν ήταν κάτι άλλο από το ασφάλισμα, ο ελληνικός νόμος και η μακρά ελληνική πρακτική και θεωρία, αυτονοήτως δεν εξαιρούσαν του προνομίου τις αξιώσεις αποζημίωσης των τρίτων ζημιωθέντων που είχαν ευθεία αγωγή κατά του ασφαλιστή, που στην Ελλάδα ήταν μόνο τα θύματα τροχαίων, αφού, κατά μείζονα, λόγο αυτοί αντιμετωπίζονταν και αντιμετωπίζονται από την νομοθεσία ευνοϊκότερα και από τον ίδιο τον ασφαλισμένο καθόσον ο ασφαλιστής δεν μπορεί να προβάλει κατ' αυτών ενστάσεις από την ασφαλιστική σύμβαση (π.χ. ο ασφαλιστής δεν μπορεί να προβάλει στον τρίτο ζημιωθέντα προκειμένου να αποκρούσει την αξίωσή του ότι ο ασφαλισμένος οδηγός που προκάλεσε το ατύχημα βρισκόταν κατά την οδήγηση σε κατάσταση μέθης). Η έννοια «δικαιούχοι από ασφάλιση», κατά το ελληνικό κείμενο της Οδηγίας 2009/138 (Solvency II), αναφέρεται σε αυτούς που έχουν απαίτηση από μία ασφαλιστική σύμβαση ή στην βάση μίας ασφαλιστικής σύμβασης, δηλαδή στους, κατά το ελληνικό δίκαιο, δικαιούχους ασφαλίسمatos. Τούτο, επειδή, όπως προβλέπει ο νόμος, δικαιούχοι ασφαλίسمatos είναι ο λήπτης της ασφάλισης ή ο τρίτος στον/στους οποίο/ους υποχρεούται η ασφαλιστική επιχείρηση να καταβάλει «...παροχή (ασφάλισμα) σε χρήμα ή, εφόσον υπάρχει ειδική συμφωνία, άλλη παροχή σε είδος, όταν επέλθει το περιστατικό από το οποίο συμφωνήθηκε να εξαρτάται η υποχρέωσή του».

Είναι λοιπόν «δικαιούχοι απαιτήσεων από ασφάλιση» οι, κατά τον νόμο, «δικαιούχοι ασφαλίسمatos». Έτσι, εισάχθηκε από το 2003 στην νομοθεσία μία καινοφανής για το ελληνικό δίκαιο έννοια, που όμως μόνο ερμηνευτική σημασία έχει. Σήμερα, μετά την διεύρυνσή της από τον νόμο που μετέφερε την Οδηγία Solvency II (ν. 4364/2016), η έννοια αυτή έχει το εξής περιεχόμενο: «απαίτηση από ασφάλιση θεωρείται κάθε απαίτηση, γεγεννημένη ή μη, για ποσό που οφείλει η ασφαλιστική επιχείρηση σε ασφαλισμένους, κατόχους ασφαλιστηρίων, δικαιούχους αποζημίωσης, ή σε κάθε ζημιωθέντα, οι οποίοι έχουν δικαίωμα άσκησης ευθείας αγωγής κατά της ασφαλιστικής επιχείρησης που απορρέει από ασφαλιστικές συμβάσεις... Τα ασφάλιστρα που οφείλονται από ασφαλιστική επιχείρηση λόγω μη κατάρτισης ή λόγω καταγγελίας ασφαλιστικών συμβάσεων ή των εργασιών που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, θεωρούνται επίσης απαιτήσεις από ασφάλιση». Ο ορισμός αφορά παροχές στις οποίες προβαίνει η ασφαλιστική επιχείρηση όταν επέλθει το περιστατικό από το οποίο συμφωνήθηκε να εξαρτάται η υποχρέωσή της, εκτός της υποχρέωσης επιστροφής προκαταβληθέντων ασφαλίσεων, που όμως είναι παρεπόμενη της αξίωσης προς ασφάλισμα και άρα εξοπλίζεται και αυτή με προνόμιο. Ο παρεπόμενος χαρακτήρας της αξίωσης επιστροφής ασφαλίσεων δεν υφίσταται μόνο στην περίπτωση της απαίτησης των τρίτων ζημιωθέντων, που έχουν ευθεία αγωγή κατά της ασφαλιστικής επιχείρησης, οι οποίοι βέβαια δεν έχουν αξίωση επιστροφής καταβληθέντων, μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων, αφού τα ασφάλιστρα τα κατέβαλε ο ζημιώσας ασφαλισμένος. Όμως,

επειδή η επιστροφή οφειλόμενων ασφαλίσεων απολαύει το προνόμιο του ασφαλίματος ως παρεπόμενη της ασφαλιστικής παροχής, η εισαγωγή των λέξεων «απαίτηση από ασφάλισμα», ως νέας έννοιας, αποδίδει την ανέκαθεν ισχύουσα έννοια «ασφάλισμα» ή «ασφαλιστική αποζημίωση» και οδηγεί στην λαθεμένη κρίση της νομολογίας, όπως αυτή αποτυπώνεται και στην πρόσφατη απόφαση υπ' αριθ. 1326/2024 του Αρείου Πάγου (διαθέσιμη στον ιστότοπό του, στην ηλ. διεύθυνση : <https://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis/result.asp?s=3&year=2024&tmima=1>), ότι, μέχρι την αντικατάσταση της λέξης «ασφάλισμα» από τις λέξεις «δικαιούχοι από ασφάλιση» - που έγινε το 2003 - οι αξιώσεις των τρίτων που στρέφονται με ευθεία αγωγή κατά του ασφαλιστή δεν ήταν εξοπλισμένες με προνόμιο και ότι, μετά την αντικατάσταση, μόνο αν οι τρίτοι ζημιωθέντες σε τροχαία αναφέρονται στο νόμο ως δικαιούχοι απαιτήσεων από ασφάλιση, έχουν ευθεία αξίωση αποζημίωσης κατά του ασφαλιστή του υπαίτιου οδηγού.

© Rokas Law Firm 2.5.2025